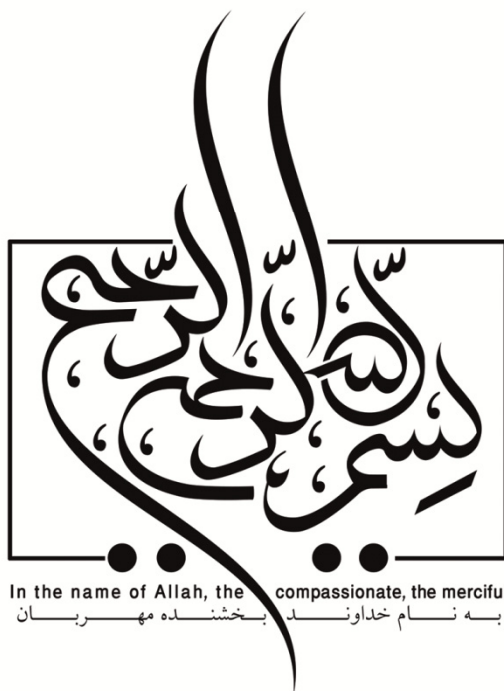

عنوان و نام پدیدآور: تربیت اخلاقی در سیره اهل بیت (علیهم السلام) / غلامحسین ناطقی.
 سرشناسه: ناطقی، غلامحسین، ۱۳۵۴ -
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۵۸۸-۷
 شناسه افزوده: جامعة المصطفی (علیه السلام) العالمية.
 مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (علیه السلام)

وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 مشخصات نشر: قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (علیه السلام)، ۱۳۹۳.
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۵۳]-۱۵۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 یادداشت: چاپ دوم: ۱۳۹۴ (فیبا)؛ چاپ سوم: ۱۳۹۴ (فیبا)
 یادداشت: چاپ چهارم: ۱۳۹۴ (فیبا)؛ چاپ پنجم: ۱۴۰۱
 موضوع: اخلاق اسلامی -- احادیث؛ اسلام و آموزش و پرورش -- احادیث
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۸
 رده بندی کنگره: BP ۲۴۸/ن۱۸ت۴ ۱۳۹۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۴۹۷۱۶
 این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است
BP0585

تربیت اخلاقی در سیره اهل بیت (علیهم السلام)

مؤلف: غلامحسین ناطقی

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (علیه السلام)

چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی (علیه السلام)

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸ تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴
 تلفکس: (داخلی ۱۰۵)/ +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵
 ▶ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه راه سالاریه تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

✉ miup@pub.miu.ac.ir 🌐 pub-almustafa.ir 📱 pub_almustafa

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

● مدیر انتشارات: مصطفی نویخت ● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری ● ناظر چاپ: ایوب جمالی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

تربیت اخلاقی در سیره اهل بیت علیهم السلام

غلامحسین ناطقی

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. ازاین‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رحمه‌الله و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

«جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیه» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی صلی الله علیه و آله «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله» را تأسیس کرده است.

اثر حاضر با عنوان تربیت اخلاقی در سیره اهل بیت (علیهم السلام) حاصل پژوهش فاضل گرامی جناب آقای غلامحسین ناطقی، کوششی است در به ثمر رساندن گوشه‌ای از این اهداف متعالی.

در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی (صلی الله علیه و آله)

فهرست

مقدمه.....	۱۱
۱. مفهوم‌شناسی و کلیات.....	۱۳
مفهوم‌شناسی.....	۱۳
۱. تربیت.....	۱۳
۲. مفهوم اخلاق.....	۱۷
۳. سیره.....	۱۸
۴. تربیت اخلاقی.....	۲۰
۵. اهل بیت (علیهم‌السلام).....	۲۰
۶. سیره تربیتی اهل بیت (علیهم‌السلام).....	۲۱
۷. سیره اهل بیت (علیهم‌السلام) در تربیت اخلاقی.....	۲۱
۸. اهمیت تربیت اخلاقی و جایگاه آن در سیره اهل بیت (علیهم‌السلام).....	۲۲
۹. رابطه تربیت و اخلاق.....	۲۵
۱۰. انواع سیره اخلاقی اهل بیت (علیهم‌السلام).....	۲۶
۱۱. منابع و مصادر سیره.....	۲۸
۲. مبانی تربیت اخلاقی در سیره اهل بیت (علیهم‌السلام).....	۳۱
تعریف مبانی تربیت اخلاقی.....	۳۲
مبانی تربیت اخلاقی.....	۳۳
۱. کمال‌طلبی.....	۳۳

۳۵.....	۲. گرایش اخلاقی.....
۳۸.....	۳. اختیار و گزینش.....
۴۰.....	۴. تغییرپذیری اخلاقی.....
۴۳.....	۳. اصول تربیت اخلاقی در سیره اهل بیت (علیهم السلام).....
۴۳.....	تعریف اصل.....
۴۴.....	اصول تربیت اخلاقی.....
۴۴.....	۱. اصل خدامحوری.....
۴۷.....	۲. اصل عفو و گذشت.....
۵۴.....	۳. اصل زهد.....
۶۱.....	۴. اصل اعتدال.....
۶۴.....	۵. اصل رفق و مدارا.....
۶۸.....	۶. اصل عمل و مداومت.....
۷۱.....	۷. اصل آخرت‌گرایی.....
۷۳.....	۸. اصل تدریج.....
۷۴.....	۹. اصل عزت.....
۷۷.....	۱۰. اصل توجه به آراستگی ظاهری.....
۸۰.....	۱۱. اصل تکریم.....
۸۴.....	۱۲. اصل تسهیل و تیسیر.....
۸۷.....	۱۳. پرورش تفکر و تعقل اخلاقی.....
۹۱.....	۴. روش‌های تربیت اخلاقی در سیره معصومین (علیهم السلام).....
۹۱.....	روش‌های تربیت اخلاقی.....
۹۱.....	۱. ارائه الگو.....
۹۵.....	۲. موعظه.....
۱۰۰.....	۳. نصیحت و خیرخواهی.....
۱۰۵.....	۴. تبشیر و انذار.....
۱۰۸.....	۵. تغافل.....
۱۱۱.....	۶. اعطای بینش اخلاقی.....
۱۱۵.....	۷. تکرار و تلقین.....
۱۱۹.....	۸. یاد مرگ و قیامت.....
۱۲۴.....	۹. تشویق.....

فهرست ۹

۱۰. تنبیه.....	۱۲۹
۱۱. بهره‌گیری از شرایط و موقعیت‌های خاص.....	۱۳۷
۱۲. پرسش و پاسخ.....	۱۳۹
۱۳. نشان دادن صبر و بردباری.....	۱۴۱
۱۴. دعا و تضرع.....	۱۴۹
کتابنامه.....	۱۵۳

مقدمه

یکی از ابعاد مهم تربیتی در دین مقدس اسلام، تربیت اخلاقی است که بخش عظیمی از معارف انسان‌ساز قرآن نیز به همین مفاهیم اخلاقی اختصاص یافته است. خداوند متعال در آیات بسیاری، به تحسین فضایل و تقبیح رذایل پرداخته و راه رسیدن به سعادت دنیوی و اخروی را پیراسته‌سازی نفس از رذایل و تزیین آن به فضایل اخلاقی بیان کرده است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام به عنوان مروجان اصلی معارف قرآن، نیز بیشترین دغدغه را نسبت به مسائل اخلاقی داشته و همواره کوشیده‌اند تا ضمن تبیین ارزش‌ها و تمییز آنها از ضد ارزش‌های اخلاقی، فضایل را در مخاطبان، تثبیت و رذایل را از آنها دور سازند. نوشتار حاضر در صدد بررسی تربیت اخلاقی در سیره معصومین علیهم السلام است و به این سؤال‌ها پاسخ دهد که: دیدگاه معصومین علیهم السلام درباره تربیت اخلاقی چیست و کدام مبانی، اصول و روش‌های تربیت اخلاقی را می‌توان از سیره آنان استخراج کرد؟

این پژوهش می‌کوشد تا با مراجعه به قرآن کریم، منابع روایی و

تاریخی، سیره معصومین علیهم السلام را در ساحت تربیت اخلاقی گزارش نموده و به اندازه توان خویش، تبیین و بررسی کند. البته باید گفت برخی از عناوینی که در این نوشتار به عنوان مبانی، اصول و یا روش تربیت اخلاقی مطرح شده، ممکن است در سایر ساحت‌های تربیتی نیز به کار روند و به عنوان مبنا، اصل و یا روش ساحت دیگری از ساحت‌های تربیتی نیز باشد، ولی در این تحقیق وجه غالبی، مدنظر بوده و با توجه به این ملاک، به عنوان مبنا، اصل و یا روش تربیت اخلاقی مطرح گردیده است.

در پایان لازم می‌دانم از همه کسانی که ما را در نگارش این کتاب یاری رسانده‌اند، به‌ویژه استاد ارجمند حضرت حجة الاسلام والمسلمین دکتر علی‌همت بناری (زیدعزه) که همواره مشوق بنده بوده است و از نظرات ایشان در این نوشتار و سایر مباحث تربیتی بهره برده‌ام، نهایت تقدیر و سپاس را داشته باشم.